

2023 LGS Türkçe Sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre İncelenmesi

Zekiye YILDIRIM SUNA¹

Ahmet BENZER²

Özet

Bu araştırmanın amacı 2022-2023 eğitim-öğretim yılı Liselere Geçiş Sistemi (LGS) Türkçe alt testindeki soruların Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin (YBT) bilgi/bilişsel alan basamaklarına göre dağılımını incelemektir. Veriler nitel araştırma yönteminin veri toplama tekniklerinden doküman analizi ile toplanmıştır. Araştırmanın inceleme nesnesini 2022-2023 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminin sonunda uygulanan 2023 LGS Türkçe alt testinin soruları oluşturmaktadır. Veriler betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda 2023 LGS Türkçe alt testindeki on iki sorunun anlama/kavramsal bilişsel/bilgi boyutunda olduğu görülmektedir. Bu durumu dört soru ile hatırlama/işlemsel bilişsel/bilgi boyutu takip etmektedir. İki soruyu anlama/işlemsel, bir soruyu anlama/olgusal, bir soruyu ise hatırlama/olgusal bilişsel/bilgi basamağı oluşturmaktadır. Bu durumun yanı sıra üstbilişsel bilgi boyutunda soru sorulmadığı tespit edilmiştir. Bilişsel boyutta ise uygulama, çözümlenme, değerlendirme ve yaratma basamağında soru sorulmadığı görülmüştür. Araştırmanın sonuçlarından hareketle öğrencilerin belirli bir beceride yığılmasını önlemek, hangi ölçüde bilgi hangi ölçüde bilişsel düzeyde soru sorulacağını önceden belirlemek ve farklı becerileri işe koşturmak için LGS Türkçe sorularının öğrenme modeli üzerine inşa edilebileceği önerisinde bulunulmuştur. Bu durumun yanı sıra LGS Türkçe sorularında öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini ölçecek (açık uçlu) sorulara da yer verilebileceği, LGS Türkçe sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre üstbilişsel bilgi boyutu ile bilişsel boyutta uygulama, çözümlenme, değerlendirme ve yaratma basamağındaki sorulara da yer verilebileceği önerilerinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler

LGS
Ölçme ve Değerlendirme
Yenilenmiş Bloom Taksonomisi
Türkçe Dersi

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 19.09.2023

Kabul Tarihi: 14.12.2023

Elektronik Yayın Tarihi: 28.06.2024

DOI: 10.54979/turkegitimdergisi.1362833

¹ Doktora Öğrencisi, Başkent Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi ABD, zekiye.yildirimsuna@meb.gov.tr, ORCID: 0000-0001-5632-9225

² Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, ahmetbenzer@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3579-3699

Examination of 2023 LGS Turkish Questions According to the Revised Bloom Taxonomy

Abstract

The purpose of this research is to examine the distribution of the questions in the Turkish subtest of the High School Transition System (LGS) for the 2022-2023 academic year according to the knowledge/cognitive domain levels of the Revised Bloom Taxonomy (YBT). The data was collected by document analysis, one of the data collection techniques of the qualitative research method. The object of investigation of the research consists of the questions of the 2023 LGS Turkish subtest applied at the end of the second semester of the 2022-2023 academic year. The data were analyzed with the descriptive analysis technique. As a result of the research, it is seen that twelve questions in the 2023 LGS Turkish subtest are in the comprehension/conceptual cognitive/knowledge dimension. This situation is followed by the remembering/procedural cognitive/knowledge dimension with four questions. Two questions constitute the understanding/operational, one question the understanding/factual, and one question the remembering/factual cognitive/knowledge stage. In addition to this situation, it was determined that no questions were asked regarding metacognitive knowledge. In the cognitive dimension, it was observed that no questions were asked at the application, analysis, evaluation and creation stages. Based on the results of the research, it has been suggested that LGS Turkish questions can be built on the learning model in order to prevent students from concentrating on a certain skill, to determine in advance what level of knowledge and cognitive level questions will be asked, and to employ different skills. In addition to this, suggestions have been made that LGS Turkish questions can also include (open-ended) questions that will measure students' higher-level thinking skills, and that LGS Turkish questions can also include questions at the metacognitive knowledge dimension and the cognitive dimension of application, analysis, evaluation and creation according to the Revised Bloom Taxonomy.

Keywords

LGS
Measurement and Evaluation
Revised Bloom's Taxonomy
Turkish Lesson

About Article

Sending Date: 19.09.2023
Acceptance Date: 14.12.2023
Electronic Issue Date: 28.06.2024

DOI: 10.54979/turkegitimdergisi.1362833

GİRİŞ

Eğitim programlarının hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme değerlendirme olmak üzere dört ana bileşeni bulunmaktadır. Bu bileşenler birbirine sıkı sıkıya bağlı zincirin parçalarıdır. Bu parçalardan biri ya da birden fazlası işlevsiz kalırsa zincir dağılır ve istenilen hedefe ulaşamaz. Bunun için hedeflenen kazanıma uygun içerik geliştirilmeli, geliştirilen uygun içerikle öğrenme-öğretme ortamı oluşturulup süreç tasarlanmalı ve kazanıma uygun içeriğin uygun öğrenme ortamında işe yarayıp yaramadığını ölçme, sonrasında da değerlendirmesinin yapılabilir olması gerekmektedir. Bu dört bileşen üzerinden 1956 yılında Benjamin Samuel Bloom ve bir grup ölçme ve değerlendirme alanında uzman eğitimciler bir araya gelerek bilişsel alan sınıflaması yapmışlardır. Bu sınıflamanın odağında “Öğrenme nasıl gerçekleşiyor?” sorusu yer almıştır. Bloom Taksonomisi (1956) olarak adlandırılan taksonomide bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez, değerlendirme olmak üzere öğrenme altı basamağa ayrılmıştır:

Şekil 1. Bloom Taksonomisi

Bloom Taksonomisi basitten karmaşığa, kolaydan zora doğru bir sıralama olarak düşünülebileceği gibi her basamak kendisinden önceki basamağın hem önkoşulu hem de hazırlayıcısıdır. Bloom Taksonomisinin tek boyutlu yani sadece bilişsel basamaktan oluşması, üst aşamaya geçebilmek için alt aşamanın önkoşul niteliği taşıması, değerlendirme düzeyinin sentezi kapsadığı düşüncelerinden dolayı eleştirilmiştir (Bümen, 2010, s. 4; Çerçi, 2018, s. 74; Sallabaş ve Yılmaz 2020, s. 589). Çeşitli sebeplerle eleştirilen Bloom Taksonomisi 2001 yılında Anderson ve Krathwohl tarafından Yenilenmiş Bloom Taksonomisi (YBT) adıyla güncellenmiştir. Bloom Taksonomisinde tek boyut olan bilişsel boyuta Yenilenmiş Bloom Taksonomisinde bilgi boyutu da eklenerek eleştirilen nokta giderilmeye çalışılmıştır. Anderson, Krathwohl, ve diğerlerine (2001, s. 214-215) göre Yenilenmiş Bloom Taksonomisinde bilgi boyutu olgusal, kavramsal, işlemsel ve üstbilişsel olmak üzere dört bölümden; bilişsel boyutu ise hatırlama, anlama, uygulama, çözümlenme, değerlendirme ve yaratma olmak üzere altı bölümden oluşmaktadır. Türkçeye çevrilen Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin bilgi ve bilişsel boyutu Tablo 1 ve Tablo 2' de sunulmuştur.

Tablo 1. Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi Boyutu

Olgusal Bilgi	Kavramsal Bilgi	İşlemsel Bilgi	Üstbilişsel Bilgi
-Terimler bilgisi -Özel, ayrıntı ve öğelerin bilgisi	-Sınıflama ve kategoriler bilgisi -İlke ve genellemeler bilgisi -Kuram, model ve yapıların bilgisi	-Konuya özel beceri ve algoritmaların bilgisi -Konuya özel teknik ve yöntemlerin bilgisi -Uygun yöntemlerin ne zaman, nasıl kullanılacağı ile ilgili ölçütlerin bilgisi	-Stratejik bilgi -Uygun bağlam ve şartları içeren bilişsel görevler bilgisi -Öz bilgi

Kaynak: Krathwohl, 2002, s. 214

Tablo 1'deki Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin bilgi boyutu incelendiğinde olgusal bilgi, kavramsal bilgi, işlemsel bilgi ve üstbilişsel bilgi olmak üzere dört ana başlık olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilişsel Boyutu

Hatırlama	Anlama	Uygulama	Çözümleme	Değerlendirme	Yaratma
-Tanıma -Anımsama	-Yorumlama -Örnekleme -Sınıflama -Özetleme -Sonuç çıkarma -Karşılaştırma -Açıklama	-Yürütme -Gerçekleştirme	-Ayrıştırma -Örgütleme -İrdeleme	-Denetleme -Eleştirme	-Oluşturma -Planlama -Üretme

Kaynak: Krathwohl, 2002, s. 215

Tablo 2'deki Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin bilişsel boyutu incelendiğinde hatırlama, anlama, uygulama, çözümleme, değerlendirme ve yaratma olmak üzere altı ana başlık olduğu görülmektedir.

Alan yazınında Türkçe dersini Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre inceleyen araştırmalara bakıldığında üç grupta yoğunlaştıklarını söylemek mümkündür. İlk grubu Türkçe ders kitaplarındaki metinler (Kaygan ve Sayı, 2018), sorular (soru, metin altı soru, metin altı okuma-anlama soruları), dil bilgisi kazanımları ve etkinlikler (yazma, metin altı okuma-anlama etkinliği) (Eroğlu ve Kuzu, 2014; Benzer, 2019; Eroğlu, 2019; Akıncı, 2020; Özkaya, 2020; Özlem, 2020; Sallabaş ve Yılmaz, 2020; Yıldırım, 2020; Oryaşın, 2021; Emine, 2022; Anniak, 2023) oluşturmaktadır. İkinci grubu Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinlikler (Durukan ve Demir, 2017), üçüncü grubu ise Türkçe dersi sınav sorularını inceleyen (Çintaş Yıldız, 2015) araştırmalar oluşturmaktadır. Alan yazını tarandığında Liselere Geçiş Sistemi (LGS) Türkçe alt testindeki soruları Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre inceleyen bir araştırmanın bulunmadığı tespit edilmiştir. 2023 LGS Türkçe alt testindeki soruların Yenilenmiş Bloom Taksonomisine yönelik dağılımını bilmek Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre hangi boyutta yoğunlaştığının görülmesi bakımından önem taşımaktadır. Bu araştırma, Millî Eğitim Bakanlığı paydaşlarına rehber olması ve buna uygun düzenlemeler yapabilmesi bakımından önem taşımaktadır. Bu araştırmanın amacı 2022-2023 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminin sonunda uygulanan LGS Türkçe alt testindeki soruların Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre dağılımını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaca yanıt aranmıştır.

- 2023 LGS Türkçe alt testindeki soruların Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin bilgi/bilişsel basamaklarına göre dağılımı nasıldır?

YÖNTEM

Bu başlıkta araştırma modeli, inceleme nesnesi, verilerin toplanması, verilerin analizi, geçerlik ve güvenilirliğe ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nitel araştırma yönteminin veri toplama tekniklerinden birisi olan doküman analizi tekniğiyle yürütülmüştür. Nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 37). Doküman analizi hem basılı hem de elektronik materyalleri incelemek veya değerlendirmek için kullanılan sistematik bir yöntemdir (Bowen, 2009, s. 27). Bu çalışmada 2023 LGS Türkçe alt testindeki sorular analiz edildiği için doküman analizi tercih edilmiştir.

İnceleme Nesnesi

Araştırmanın inceleme nesnesi 2022-2023 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminin sonunda uygulanan LGS Türkçe alt testindeki sorulardır. LGS Türkçe alt testindeki sorulara Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün resmî internet sitesi olan <https://odsgm.meb.gov.tr> adresinden erişilmiştir. 2022-2023 LGS soru kitapçığında toplam 90 soru bulunmaktadır. LGS soru kitapçığındaki bölümlere göre alt testler ve soru sayısındaki dağılım Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. 2023 Merkezî Sınavında Bölümlere Göre Alt Testler ve Soru Sayıları

Bölüm	Alt Test	Soru Sayısı	%
Sözel Bölüm	Türkçe	20	22
	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	10	11
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	10	11
	Yabancı Dil (İngilizce)	10	11
Sayısal Bölüm	Matematik	20	22
	Fen Bilimleri	20	22
Toplam		90	100

Kaynak: LGS 2023 Soru Kitapçığı

2022-2023 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminin sonunda uygulanan LGS'nin sınav kitapçığı sözel bölüm ve sayısal bölüm olmak üzere iki ana kategoriden oluşmaktadır. Sözel bölümü %11'lik oranla inkılap tarihi ve Atatürkçülük, %11'lik oranla din kültürü ve ahlak bilgisi, %11'lik oranla yabancı dil (İngilizce) eşit oranlarla yer alırken Türkçenin 20 soru ile sözel bölümün içerisinde %40 ile en yüksek orana sahip olduğu görülmektedir. Sayısal bölüm ise %20'lik oranla matematik %20'lik oranla fen bilimleri olmak üzere toplam %40'lık bir oranı oluşturmaktadır. 2023 LGS Türkçe alt testindeki soruların konuları Tablo 4'te sunulmuştur. Konular sıralanırken soru sayıları dikkate alınarak tündengelim (bütünden parçaya) bir sıralama izlenmiştir.

Tablo 4. 2023 LGS Türkçe Alt Testi Sorularının Konularına Göre Dağılımı

Konular	Soru Sırası	f	%
Paragrafta Anlam	7, 8, 9, 12, 17	5	25
Cümlede Anlam	3, 4, 5, 6	4	20
Sözcükte Anlam	1, 2	2	10
Sözel Mantık	15, 16	2	10
Metin Türleri	11	1	5
Görsel Okuma (Grafik, tablo vb.)	14	1	5
Anlatım Biçimleri	13	1	5
Düşünceyi Geliştirme Yolları	10	1	5
Yazım Kuralları	18	1	5
Noktalama İşaretleri	19	1	5
Fiilimsi	20	1	5
Toplam		20	100

2023 LGS Türkçe alt testindeki soruların incelendiği bu araştırmadaki konu dağılımlarına bakıldığında en yüksek oranın %25 ile paragrafta anlam olduğu, bu durumu %20'lik oranla cümlede anlam bilgisinin takip ettiği görülmektedir. Sözcükte anlam ve sözel mantık soruları %10'luk oranı oluştururken metin türleri, görsel okuma, anlatım biçimleri, düşünceyi geliştirme yolları, yazım kuralları, noktalama işaretleri ve fiilimsi konularının ise %5'lik orana sahip olduğu görülmektedir.

Verilerin Toplanması

Bu Araştırmada 2022-2023 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminin sonunda uygulanan LGS Türkçe alt testindeki soruların Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin bilgi/bilişsel boyutlarına göre dağılımını tespit etmek için araştırmacılar Microsoft Word programı aracılığıyla form hazırlamıştır. Araştırmacılar formdaki tabloya 2023 LGS Türkçe alt testindeki soruların Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin bilgi/bilişsel anlamda hangi basamakta olduğunu yazmışlardır. Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre 2023 LGS Türkçe alt testindeki soruların bilgi/bilişsel süreç boyutunun belirlenmesinde kullanılan düzenek örneği Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre LGS Türkçe Alt Testindeki Soruların Bilgi/Bilişsel Boyutu ile İlgili Düzenek Örneği

Bilgi Boyutu	Olgusal Bilgi	Kavramsal Bilgi	İşlemsel Bilgi	Üstbilişsel Bilgi
Bilişsel Boyut				
Hatırlama				
Anlama				
Uygulama				
Çözümleme				
Değerlendirme				
Yaratma				

Verilerin Analizi

Bu araştırmada verileri olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlamak için betimsel analiz (frekans ve yüzdelik değerler ile) tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz tekniği dört aşamadan oluşmaktadır.

- Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma
- Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi
- Bulguların tanımlanması
- Bulguların yorumlanması (Sözbilir, 2009, s. 5).

Araştırmada soruların konusu ve Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin hangi basamağında olduğu ile ilgili veriler form aracılığıyla analiz edilmiştir. Araştırmacıların çelişkiye düştüğü durumlar için diğer araştırmacının görüşü beklenmiş daha sonra görüşme formları karşılaştırılarak çelişkiye düşülen durumlar için odak grup görüşmesi yapılmıştır. Kısa'ya (2021, s. 123) göre odak grup görüşmeleri herhangi bir sorunun nedeni ya da çözümüne yönelik yapılmaktadır. Veriler analiz edilirken odak grup görüşmesi aracılığıyla her iki araştırmacı da birbirlerinin gerekçelerini dikkatli bir şekilde dinlemiş görüş farklılıklarının nedeni anlaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmacıların gerekçeleri doğrultusunda karar verilmiş ve bulgular araştırmacılar tarafından tablolara dönüştürülmüştür.

2023 LGS Türkçe alt testindeki soruların tamamına yer vermek çok yer kaplayacağından Yenilenmiş Bloom Taksonomisi belirlenirken sadece soru numaraları ve soru kökleri kullanılmıştır. Soru numaraları, 2023 LGS Türkçe sınavındaki sırasına göre 1, 2, 3, 4... şeklinde kullanılmıştır. Araştırma boyunca birinci yazar için A1, ikinci yazar için A2 kısaltması kullanılmıştır. Araştırmanın bulgu ve sonuç kısmında Yenilenmiş Bloom Taksonomisi için ise YBT kısaltması kullanılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlilik

Araştırmanın geçerliği için Yıldırım ve Şimşek (2021, s. 289) tarafından belirtilen kavramlar göz önüne alınmıştır. İç geçerlik için inandırıcılık ilkesi gereği ölçme değerlendirme alanından üç uzmanın görüşü alınmıştır. Bununla birlikte Türkçenin eğitimi ve öğretimi alanında iki uzmanın görüşü alınmıştır. Araştırmacıların kendileri belirledikleri bilgi/bilişsel süreçlerle uzmanların belirledikleri bilgi/bilişsel süreçler karşılaştırıldığında büyük oranda benzerlik olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın güvenilirliği için araştırmacılar tarafından 2023 LGS Türkçe alt testindeki soruların Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin hangi basamağında olduğu belirlendikten sonra bilgi, bilişsel boyut için ayrı ayrı Miles ve Huberman'ın (1994) "Uyuşum Yüzdesi Formülü" kullanılmıştır. Formüle göre yapılan hesaplama "Güvenirlilik=Görüş birliği/ (Görüş birliği + Görüş ayrılığı) x 100" şeklindedir. İki araştırmacının Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin bilgi/bilişsel basamağında aynı basamağı atamaları durumu görüş birliği farklı basamağı atamaları durumu görüş ayrılığı olarak kabul edilmiştir. LGS Türkçe alt testindeki soruların Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre dağılımını iki araştırmacı farklı zamanlarda ve birbirlerinden bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Araştırmacılar tarafından 2023 LGS Türkçe alt testindeki soruların Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre dağılımının bilgi boyutundaki uyuşum yüzdesi %70 bilişsel boyutundaki uyuşum yüzdesi %75 çıkmıştır. Uyuşum yüzdesi doğrultusunda araştırmacılar tarafından Zoom üzerinden odak grup görüşmesi yapılmıştır. Bu odak grup görüşmesi sırasında her iki araştırmacı da Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin bilgi ve bilişsel boyutu için dağılım yaparken kullandıkları formu ekrana yansıtmış farklı dağılım

gerçekleştirilen her soru için araştırmacılar gerekçelerini açıklamış sorular tekrar incelenmiş ve nihai karara varılmıştır. Nihai karara varıldıktan sonra Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin bilgi boyutundaki uyum yüzdesinin %90 olduğu, bilişsel boyutundaki uyum yüzdesinin %90 olduğu görülmüştür. Kodlamalar arası uyum yüzdesinin %70 ve üzerinde olması kodlama güvenilirliği için yeterli olarak kabul edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

BULGULAR

2022-2023 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminin sonunda uygulanan LGS’de 20 Türkçe sorusu bulunmaktadır. LGS Türkçe alt testindeki soruların Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre dağılımının incelenmesi sonucunda elde edilen veriler araştırmanın bulgular kısmını oluşturmuştur.

2023 LGS Türkçe Alt Testindeki Soruların Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi/Bilişsel Basamaklarına Göre Dağılımı

Araştırmanın alt amacı olan “2023 LGS Türkçe alt testindeki soruların Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi/Bilişsel Basamaklarına Göre Dağılımı Nasıldır?” sorusuna yönelik bulgular Tablo 6 ve Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 6. 2023 LGS Türkçe Alt Testindeki Soruların Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi/Bilişsel Basamaklarına Göre Dağılımı

Bilgi Boyutu	Soru Numarası ve Soru Kökü
Bilişsel Boyut	<p>Soru 3. Altı çizili cümlelerin bu metne kattığı anlam aşağıdakilerden hangisidir?</p> <p>Soru 4. Bu parçadaki altı çizili ifadeyle aşağıdakilerden hangisine gönderme yapılmıştır?</p> <p>Soru 5. Bu cümleyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?</p> <p>Soru 6. Bu cümleye göre</p> <p>I...</p> <p>II.....</p> <p>III.....</p> <p>yargılarından hangilerine ulaşılabilir?</p> <p>Soru 7. Bu metinde anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?</p> <p>Soru 8. Bu metinde yazarın <u>asıl</u> eleştirdiği durum aşağıdakilerden hangisidir?</p> <p>Soru 9. Bu metne göre aşağıdakilerden hangisi yazarın “ön sözler” ile ilgili görüşlerinden biri <u>değildir</u>?</p> <p>Soru 12. Bu parçada numaralanmış cümlelerin <u>hangisinden sonra</u>cümlesi getirilirse metnin anlam bütünlüğü <u>bozulmaz</u>?</p> <p>Soru 14. Bu bilgilere göre, aşağıdakilerden hangisi <u>yanlıştır</u>?</p> <p>Soru 15. Buna göre aşağıdaki vites kullanımlarından hangisi bisiklete zarar verir?</p> <p>Soru 16. Bu bilgilerden hareketle, söz konusu ülkenin 2018 yılına ait toplam enerji üretiminin kaynaklara göre yüzdelerini veren sütun grafiği aşağıdakilerden hangisi olabilir?</p> <p>Soru 17. Bu bilgilere göre, ülkelerin kışın çiçek üretim gelirlerini ve ekili alanlarını gösteren tablo aşağıdakilerden hangisi olabilir?</p>
Anlama/Kavramsal	

Hatırlama/İşlemsel	<p>Soru 10. Bu metinde aşağıdaki düşünceyi geliştirme yollarından hangileri kullanılmıştır?</p> <p>Soru 18. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde yazım yanlışı <u>yoktur</u>?</p> <p>Soru 19. Bu parçadaki numaralanmış yerlerden hangilerinde virgülün (,) kullanım amacı anlam karışıklığını önlemektir?</p> <p>Soru 20. Bu parçadaki altı çizili fiilimsi türleri aşağıdakilerin hangisinde bir arada kullanılmıştır?</p>
Anlama/İşlemsel	<p>Soru 11. Bu metinle ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?</p> <p>Soru 13. Bu parça aşağıdakilerin hangisiyle devam ettirilirse öyküleyici bir metne dönüşür?</p>
Anlama/Olgusal	<p>Soru 1. Bu parçada numaralanmış boşluklara düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?</p>
Hatırlama/Olgusal	<p>Soru 2. Bu parçada numaralanmış sözlerden hangisinin anlamı yay ayraç () ile verilen açıklamayla <u>uyuşmamaktadır</u>?</p>

2023 LGS Türkçe alt testindeki soruların Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin bilgi/bilişsel basamaklarına göre dağılımının incelendiği Tablo 6'daki verilere bakıldığında LGS Türkçe alt testindeki on iki sorunun anlama/kavramsal bilişsel/bilgi boyutunda olduğu görülmektedir. Bu durumu dört soru ile hatırlama/işlemsel bilişsel/bilgi boyutu takip etmektedir. İki soruyu anlama/işlemsel, bir soruyu anlama/olgusal, bir soruyu ise hatırlama/olgusal bilişsel/bilgi basamağı oluşturmaktadır.

Tablo 7. 2023 LGS Türkçe Alt Testindeki Soruların Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi/Bilişsel Basamaklarına Göre Dağılımı

Bilgi Boyutu / Bilişsel Boyut	Olgusal Bilgi	Kavramsal Bilgi	İşlemsel Bilgi	Üstbilişsel Bilgi
Hatırlama	2		10, 18, 19, 20	
Anlama	1	3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 14, 15, 16, 17	11, 13	
Uygulama				
Çözümleme				
Değerlendirme				
Yaratma				
Toplam	2	12	6	

2023 LGS Türkçe alt testindeki soruların Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre bilgi/bilişsel boyutları ile ilgili bulgular aşağıda sunulmuştur.

3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 14, 15, 16, 17 olmak üzere toplam on iki sorunun anlamsal/kavramsal bilgi basamağında olduğu tespit edilmiştir. 3, 4, 5 ve 6. sorunun konusu cümlede anlamdır. 3. soru YBT'ye göre ilke ve genellemeler bilgisi/yorumlama boyutundadır. 4. soru YBT'ye göre ilke ve genellemeler bilgisi/sonuç çıkarma boyutundadır. 5. soruda YBT'ye göre ilke ve genellemeler bilgisi/yorumlama boyutundadır. 6. soruda YBT'ye göre ilke ve genellemeler bilgisi/karşılaştırma boyutundadır. 7, 8, 9. sorunun konusu paragrafta anlamdır. 7. soru YBT'ye göre ilke ve genellemeler/özetleme boyutundadır. 8. soru YBT'ye göre sonuç çıkarma/ sınıflama boyutundadır. 9. sorunun YBT'ye göre sınıflama/karşılaştırma boyutunda olduğu görülmektedir. 12. sorunun paragrafta anlam bilgisini ölçmeye yönelik olduğu YBT'ye

göre sınıflama ve kategoriler bilgisi/ yorumlama boyutunda olduğu görülmektedir. 14. sorunun görsel okuma becerisini ölçmeye yönelik olduğu, YBT'ye göre sınıflama ve kategoriler bilgisi/ karşılaştırma boyutunda olduğu görülmektedir. 15. soru incelendiğinde sözel mantık becerisini ölçmeye yönelik olduğu YBT'ye göre öğrenciden kuram/model ve yapıların bilgisi ile yorumlama/karşılaştırma boyutunda olduğu görülmektedir. 16. sorunun sözel mantık bilgisini ölçmeye yönelik olduğu, YBT'ye göre ilke ve genellemeler/yorumlama/karşılaştırma boyutunda olduğu görülmektedir. 17. soru incelendiğinde paragrafta anlam bilgisini ölçmeye yönelik olduğu, YBT'ye göre ilke ve genellemeler/yorumlama/karşılaştırma boyutunda olduğu görülmektedir.

10, 18, 19 ve 20. olmak üzere toplam dört sorunun hatırlama/işlemsel bilgi basamağında olduğu tespit edilmiştir. 10. sorunun düşünceyi geliştirme yolları bilgisini ölçmeye yönelik olduğu YBT'ye göre konuya özel teknik ve yöntem bilgisi/tanıma boyutunda olduğu görülmektedir. 18. soru incelendiğinde yazım kuralları bilgisini ölçmeye yönelik olduğu, YBT'ye göre tanıma/konuya özel beceri ve algoritmaların bilgisi boyutunda olduğu görülmektedir. 19. sorunun noktalama işaretleri bilgisini ölçmeye yönelik olduğu YBT'ye göre tanıma/ konuya özel beceri ve algoritmaların bilgisi boyutunda olduğu görülmektedir. 20. sorunun fiilimsi bilgisini ölçmeye yönelik olduğu sorunun YBT' ye göre konuya özel beceri ve algoritmaların bilgisi/tanıma boyutunda olduğu görülmektedir. 1. sorunun anlama/olgusal bilgi basamağında 2. sorunun hatırlama/olgusal bilgi basamağında olduğu tespit edilmiştir. Her iki sorunun konusunun sözcükte anlam olduğu görülmektedir. 1. soru YBT'ye göre özel ayrıntı ve öğelerin bilgisi/yorumlama boyutundadır. 2. soru YBT'ye göre özel ayrıntı ve öğelerin bilgisi/tanıma boyutundadır. 11 ve 13. sorunun anlama/işlemsel bilgi boyutunda olduğu görülmektedir. 11. sorunun metin türleri bilgisini ölçmeye yönelik olduğu YBT'ye göre konuya özel teknik ve yöntem bilgisi/karşılaştırma boyutunda olduğu görülmektedir. 13. sorunun anlatım biçimleri bilgisini ölçmeye yönelik olduğu YBT'ye göre konuya özel teknik ve yöntemlerin bilgisi/yorumlama boyutunda olduğu görülmektedir.

SONUÇ

2023 LGS Türkçe alt testindeki soruların Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin bilgi/bilişsel basamaklarına göre dağılımı incelendiğinde LGS Türkçe alt testindeki on iki sorunun anlama/kavramsal bilişsel/bilgi boyutunda olduğu tespit edilmiştir. Bu durumu dört soru ile hatırlama/işlemsel bilişsel/bilgi boyutu takip etmektedir. İki soruyu anlama/işlemsel, bir soruyu anlama/olgusal, bir soruyu ise hatırlama/olgusal bilişsel/bilgi basamağı oluşturmaktadır. Sallabaş ve Yılmaz (2020) Ortaokul 8. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan metin altı sorularını YBT'ye göre incelediği araştırmanın sonucunda soruların %35 ile en çok anlama basamağında olduğunu bu durumu %32 ile hatırlama basamağının takip ettiğini tespit etmiştir. Bu durumun yanı sıra %4'lük oranla en az sorunun ise yaratma basamağında olduğu görülmüş uygulama basamağında ise hiç soru tespit edilmemiştir. Çintaş Yıldız (2015) 5, 6 ve 7. sınıf Türkçe dersi sınav sorularını incelediği araştırmasında soruların 5 ve 6. sınıf seviyesinde en çok bilgi boyutunda en fazla "kavramsal bilgi" basamağında; bilişsel süreç boyutunda ise "anlamak" basamağında olduğunu belirtmiştir. 7. sınıflarda ise kısa cevaplı soruların bilgi boyutunda en çok olgusal bilgi; bilişsel süreç boyutunda ise en çok anlama basamağında olduğunu belirtmiştir. Eroğlu ve Kuzu (2014) Türkçe dersi öğrenci çalışma kitabındaki dil bilgisi sorularının, %60,02'sinin hatırlama/anlama basamağında olduğunu, yer alan dil bilgisi kazanımlarının ise %54,7'sinin hatırlama/anlama basamağında yer aldığını tespit etmiştir.

2023 LGS Türkçe alt testindeki soruların YBT'ye göre incelendiği bu araştırmada üstbilişsel bilgi boyutunda soru sorulmadığı tespit edilmiştir. Bu durumun yanı sıra bilişsel boyutta da uygulama, çözümlenme, değerlendirme ve yaratma basamağında soru sorulmamıştır. Gökdemir, Aydaşgil ve Topçuoğlu Ünal (2021) 2020 LGS soruları ile 2019-2020 yılları arasında okutulan Türkçe ders kitaplarındaki etkinlik sorularını YBT'ye göre incelemiş soruların taksonomisinin alt düzey basamağında yer aldığını tespit etmiştir. Çeçen ve Kurnaz (2015) 2009-2010 eğitim-öğretim yılından itibaren ilköğretim okulları 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda beş yıl süreyle okutulmak üzere belirlenen Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında yer alan tema değerlendirme sorularını incelemiş, soruların en çok %52'sinin anlama ve en az ise %1'lik oranlarla değerlendirme ve yaratma basamağında olduğunu belirlemiştir. Gürbüz Us ve Ercan Güven (2022) Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu tarafından yayımlanan 5, 6 ve 7. sınıfların beceri temelli sorularını incelediğinde soruların %71,2'lik oranla anlama basamağında olduğunu tespit etmiştir. Bu durumun yanı sıra yaratma basamağında ise soru bulunmaması dikkat çekicidir. Sanca, Artun, Bakırcı ve Okur (2021) MEB Talim ve Terbiye Kurulu tarafından yayımlanan 5, 6 ve 7. sınıf beceri temelli soruları incelediği araştırmasında sorulardaki yoğunluğun %77,9 ile anlamsal ve %74,6 ile kavramsal bilgi basamağında olduğunu tespit etmiştir. Bununla birlikte en az ise uygulama (%1,6), çözümlenme (%1,1) ve yaratma (%5) basamağında soru olduğu saptanmıştır.

ÖNERİLER

- LGS Türkçe alt testindeki sorular incelendiğinde soruların YBT'ye göre dengeli bir dağılım göstermediği görülmektedir. LGS Türkçe soruları öğrenme modeli üzerine inşa edilmelidir. Böyle olursa hangi ölçüde bilgi hangi ölçüde bilişsel düzeyde soru sorulacağı önceden belirlenerek öğrencilerin belli bir beceride yığılması önlenilecek, çocukların farklı becerileri işe koşmaları sağlanacaktır.
- LGS Türkçe alt testindeki sorularda öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini ölçecek (açık uçlu sorular vb.) sorulara yer verilmesi yararlı olacaktır.
- LGS Türkçe alt testi sorularında YBT'ye göre üstbilişsel bilgi boyutunu ölçen sorulara yer verilmesi yararlı olacaktır.
- LGS Türkçe alt testi sorularında YBT'ye göre bilişsel boyutta uygulama, çözümlenme, değerlendirme ve yaratma basamağındaki sorulara da yer verilebilir.

KAYNAKÇA

- Akıncı, A. T. (2020). *Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Antalya: Akdeniz Üniversitesi.
- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (Eds.) (2001). *A taxonomy for learning, teaching and assessing. A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives*. Complete Edition.
- Anniak, E. (2023). 5. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerin Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre değerlendirilmesi. *International Journal of Progression and Development in Education (IJPAD)*, 1(1), 1-43.
- Benzer, A. (2019). Dil bilgisi öğretiminde öğretim programı, ders kitabı ve merkezî sınav çıkmazı. *The Journal of Academic Social Science Studies*, (76), 291-323

- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of educational objectives, the classification of educational goals, Handbook I: Cognitive Domain*. David McKay Company.
- Bowen, G. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- Bümen, N. T. (2010). Program geliştirmede bir dönüm noktası: Yenilenmiş Bloom Taksonomisi. *Eğitim ve Bilim*, 31(142), 3-14.
- Çeçen, M. A., & Kurnaz, H. (2015). Ortaokul Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarındaki tema değerlendirme soruları üzerine bir araştırma. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 109-132.
- Çerçi, A. (2018). 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı kazanımlarının (5, 6, 7, 8. Sınıf) Yenilenen Bloom Taksonomisi'ne göre incelenmesi. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 6(2), 70-81.
- Çintaş Yıldız, D. (2015). Türkçe ders sınav sorularının yeniden yapılandırılması Bloom Taksonomisine göre analizi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 479-498.
- Durukan, E., & Demir, E. (2017). 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerin Bloom'un Yenilenmiş Taksonomisine göre sınıflandırılması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (Teke) Dergisi*, 6(3), 1619-1629.
- Eroğlu, D., & Kuzu, T. S. (2014). Türkçe ders kitaplarındaki dilbilgisi kazanımlarının ve sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre değerlendirilmesi. *Başkent University Journal of Education*, 1(1), 72-80.
- Eroğlu, S. (2019). *6. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metin altı okuma-anlama soru ve etkinliklerinin Güncellenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi.
- Gökdemir, C., Aydaşgil, B. S., & Topçuoğlu Ünal, F. (2021). 2020 Liseye geçiş soruları ile Türkçe ders kitaplarındaki etkinlik ve soruların Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre incelenmesi. *International Journal of Language Academy*, 9(1), 263-279.
- Gürbüz Us, R., & Ercan Güven, A. N. (2022). Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan beceri temelli Türkçe sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi açısından ele alınması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 426-445.
- Kısa, N. (2021) Bilimsel araştırmalarda kullanılan veri toplama araçları. N. Cemaloğlu. (Yay. Haz.). *Bilimsel araştırma teknikleri ve etik*. İçinde (s. 103-133). Pegem Akademi.
- Krathwohl, D. R. (2002). A Revision Of Bloom's Taxonomy: An Overview. *Theory Into Practice*, 41(4), 212-218.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis*. Sage Publications.
- Oryaşın, U. (2021). Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin Yenilenen Bloom Sınıflandırması'na göre incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(3), 820-832.
- Özkaya, S. D. (2020). *5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki dil bilgisi kazanımlarının ve sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çankırı: Çankırı Karatekin Üniversitesi.

- Sallabaş, M. E., & Yılmaz, G. (2020). Türkçe ders kitabı'nda bulunan metin altı sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(2), 586-596.
- Sanca, M., Artun, H., Bakırcı, H., & M, Okur. (2021). Ortaokul beceri temelli soruların yeniden yapılandırılmış Bloom taksonomisine göre değerlendirilmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 219-248.
- Sözbilir, M. (2009). *Nitel veri analizi*. <http://fenitay.files.wordpress.com/2009/02/1112-nitel-arac59ftc4b1rmada-verianalizi.pdf> adresinden 17.03.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.